

טעיות בראשי תיבות

1) תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף נו עמוד ב

והתניא: עשר מצות נצטוו ישראל במרה, שבע שקיבלו עליהן בני נח, והוסיפו עליהן: דינין, ושבט, וכיבוד אב, ואם.

2) מכילתא דרבי ישמעאל בשלח - מס' דויסע פרשה א ד"ה ויצעק אל

שם שם לו חק ומשפט, חק זה השבת ומשפט זה כיבוד אב ואם דברי ר' יהושע, ר' אלעזר המודעי אומר חק אלו עריות שנ' לבלתי עשות מחוקות התועבות (ויקרא יח ל) ומשפט אלו דיני אונסין ודיני קנסיות ודיני חבלות:

3) רש"י שמות פרק טו פסוק כה

שם שם לו - במרה נתן להם מקצת פרשיות של תורה שיתעסקו בהם, שבת ופרה אדומה ודינין:

4) ספר גור אריה על שמות - פרק טו פסוק כה

שבת ופרה אדומה ודינין. פירוש מדכתיב "חק", ולא נקרא סתם "חק" רק פרה אדומה, שאין טעם למצוה. ודינין למד מדכתיב "משפט". ושבת גם כן נקרא "חוק". . . אמנם עם כל זה דבריו תמוהים, שהיה לו לפרש הכתוב כמו שפרשו חכמים, ולא לעשות פירוש מסברת הלב, שכאשר אדם יתבונן במחלוקת החכמים במכילתא או במה שזכר בגמרא יש טעם נפלא ועמוק מאד למה בחרו באלו, והכל בחכמה ובהשכל, ואין להאריך במקום הזה בפירוש המכילתא, ורש"י נטה מדברי חכמים ז"ל והוסיף עליהם - וגרע הרבה

5) רש"י במדבר פרק יט פסוק כב

פרה אדמה - משל לבן שפחה שטינף פלטיין של מלך. אמרו תבא אמו ותקנח הצואה, כך תבא פרה ותכפר על העגל:

6) תורה תמימה הערות שמות פרק טו (לו)

ועיין בפירש"י בפסוק זה כתב שנצטוו במרה על דינין ושבט ופרה אדומה, ונלאו המפרשים למצוא מקור לדבריו, ולדעתי נראה ברור שט"ס קל נפל בדבריו שהיה כתוב שבת ודינין וכ"א [ר"ת וכבוד אב] וכמו בגמרא ומכילתא, ובטעות נשתרבב הכ' לפ', ואיזה מעתיק הוסיף טעות על טעות ופירש מפורש הר"ת ופרה אדומה, ולפלא הוא כי גם רמב"ם בנמוקיו כאן הביא בשם רש"י ככתוב לפנינו.

7) ספר פרדס יוסף על ספר שמות פרק טו פסוק כה

וגם קשה דברי רש"י מה שכתב פרה אדומה דהרי בגיטין (ס). מבואר דפרשת פרה אדומה ניתן להם ביום שהוקם המשכן, וראיתי רבים מוחקים תיבת פרה אדומה, אבל בפיוט לפרשת פרה [ד"ה ממרה] איתא ממרה חקה גזר מגבנון אמרה נגזר, ועיין שם בפירוש יעב"ץ [דף שפ"ו ע"א], הרי דסבירא ליה דבמרה נצטוו במצות פרה אדומה, וצ"ע:

8) ספרי דברים פיסקא מג ד"ה דבר אחר

דבר אחר ואבדתם מהרה, ושמתם את דברי אלה וגו', אף על פי שאני מגלה אתכם מן הארץ לחוצה לארץ היו מצויינים במצות שכשתחזרו לא יהו עליכם חדשים משל למלך בשר ודם שכעס על אשתו וטרפה בבית אביה אמר לה הוי מקושטת בתכשיטיך שכשתחזרי לא יהו עליך חדשים כך אמר הקדוש ברוך הוא לישראל בני היו מצויינים במצות שכשתחזרו לא יהו עליכם חדשים הוא שירמיהו אומר (ירמיה לא כ) הציבי לך ציונים וגו' אלו המצות שישראל מצויינים בהם

9 רש"י דברים פרק יא פסוק יח

ויושמתם את דברי - אף לאחר שתגלו היו מצויינים במצות, הניחו תפילין, עשו מזוזות כדי שלא יהיו לכם חדשים כשתחזרו. וכן הוא אומר (ירמיה לא, כ) הציבי לך ציונים:

10 רמב"ן דברים פרק יא פסוק יח

ושמתם את דברי אלה - אף לאחר שתגלו היו מצויינים במצות, הניחו תפילין עשו מזוזה, כדי שלא יהו עליכם חדשים כשתחזרו, וכן הוא אומר (שם שם כ) הציבי לך ציונים, לשון רש"י. וכבר כתבתי פירוש הענין, כי המצות האלה חובת הגוף הם, ודינם בכל מקום כמו בארץ, אבל יש בו במדרש הזה סוד עמוק וכבר רמזתי ממנו (ויקרא יח כה).

11 ס' דברי אליהו עה"ת להגר"א מוילנא דברים פרק יא פסוק יח

וי"ל שטעות המעתיקים לשון רש"י ז"ל בזה כי ה' כתוב ברש"י ישן ר"ת ה"ת ע"מ וחשבו כי זה היא פירושו ה'ניחו תפילין עשו מזוזות משום דכתיב בתריה וקשרתם אותם לאות על ידכם וכו' וכתבתם על מזוזות ביתך ובשערך, לזאת חשבו דהר"ת הוא ה'ניחו תפילין עשו מזוזות, ובאמת הר"ת הוא ה'פרישו תרומות עשו מ'עשרות וא"ש כי הן חיבות קרקע ובאמת הן פטורין בחו"ל אך מחמת שלא יהיו חדשים כשתחזרו לא"י

12 ספר בית הלוי ח"ג - סימן א (ז)

ומפורסם בפי העולם לומר דבסיפרי היה כתוב ראשי תיבות וה' כתוב הפרושו תו"מ והכוונה תרומות ומעשר ובטעות נדפס תפילין ומזוזות. וזה קשה דהרי הסיפרי קאי לדרוש הפסוק דכתיב ואבדתם מהרה מעל הארץ כו' ושמתם את דברי אלה על לבבכם וקשרתם וזהו דדרש דגם אח"כ הניחו תפילין אבל תרומה ומעשר לא נזכר כאן כלל. ושמעתי רבים מתפללים בראותם דברי הסיפרי הללו דנראה לפום רהיטא דמצות תפילין עתה אינו רק לזכר בעלמא ואינה מצות עשה מדאורייתא והרי היא חובת הגוף ואינה תלו' בארץ ונוהגת גם בחו"ל. וזה אינו, דהרי הסיפרי דרש כן מפסוק הנאמר בתורה דכתיב ושמתם כו' וקשרתם אחר הפסוקים הנאמרים למעלה בענין הגלות אם כן הרי הוא גם עתה מצוה דאורייתא כיון דכתיב בתורה דגם עתה בגלות מחוייבים בתפילין, והסיפרי לא בא רק ליתן טעם על המצוה בגלות שהוא תועלת לעתיד לבא ואין שום חילוק בין מצוה הכתובה בתורה שהוא זכרון למה שנעשה בזמן העבר כמו מה שהוא זכרון ליציאת מצרים ובין מצוה הכתובה בתורה שהוא לזכרון ותועלת לימים הבאים לע"ל כיון דעל שניהם נצטוונו מפורש בפסוק: אמנם להבין כוונת הסיפרי בדברים הללו הוא, דבפסוק נאמר וקשרתם לאות על ידך ופירושו נאמר בתורה שבע"פ שהוא לקשור תפילין על היד. והנה ברוב המצות שבתורה עצם המצוה כתובה בתורה שבכתב והכוונה והתכלית שבה הוא מקובל בתורה שבע"פ לבד בקצת נזכרה גם התועלת והטעם שבה וכמו במצה כתיב (דברים ט"ז ג') למען תזכור את יום צאתך ממצרים כו'. אמנם בתפילין עצם המצוה והוא התפילין והנחתן על היד והראש לא נאמרה בתורה שבכתב כלל ורק נאמרה הכוונה והתכלית של המצוה דהתפילין יהיו לאות על היד והוא לשעבד היד לעבודתו שלא יעשה בידו רק רצון ה' שמירת כל התורה והתפילין יהי' לאדם לאות שלא תשכח ממנו שיעבודו וחיובו, אבל עצם המצוה נתבאר על ידי פירוש התורה שבע"פ. והנה זה התכלית שבתפילין היה מגיע לנו בעת שהי' ישראל באה"ק ולא היו משועבדים אבל בגלות שהיו משועבדים בעבדות לאוה"ע וכמו שהיו במצרים ובבבל ואוה"ע היו מכריחים לעשות היפך התורה וכמו חילול שבת שמוכרח לעשות מלאכתן גם בשבת וכדומה לזה וכן לא היו מניחים להם לעשות המצות עשה ונמצא דעתה התועלת מן התפילין ועיקר הכוונה שבמצות תפילין שכתוב בתורה אינו אם משום שעבוד הגוף אם מטרדת המוח על ידי כובד הפרנסה וע"ז בא הכתוב דמ"מ מחוייבים בעיקר המצוה דבמהרה יבנה ביהמ"ק ותחזרו למעלתכם ואז תתקיים המצוה לתכליתה והמכוון שבה. ונמצא דעתה המצוה היא בבחינת ציון למה שהי' לנו זו המצוה קודם השעבוד שהיו אז בתכליתה וכן ציון למה שיהי' לע"ל ומ"מ הרי היא מצוה דאורייתא בשביל זה, רק דעתה היא בבחינת ציון למה שיהי' לע"ל שתקויים בתכליתה. ועל זה שאמר הכתוב והי' לאות על ידך שפיר אמר הסיפרי דאע"ג דבגלות קשה לקיים האות והזכרון עכ"ז יעשו אותה כדי שיהי' בנקל לקיים לע"ל:

טעיות בראשי תיבות

13 שו"ת רדב"ז חלק ו סימן ב אלפים קנד

שאלת ממני על מה שכתב רש"י ז"ל בפרשת ויהיה עקב ושמתם את דברי אלה אף לאחר שתגלו היו מצויינים במצות הניחו תפילין עשו מזוזות כדי שלא יהיו לכם חדשים כשתחזרו. וקשיא לך והלא מצות אלו חובת הגוף הם ונהגות בין בארץ בין בחוצה לארץ:

תשובה מספרי היא ודרשו כן מפני סמיכות הכתובים והוצרך להזהירם אע"פ שהם חובת הגוף שלא יפרקו מעליהם עול המצות מפני דוחק שעבוד הגלות וגזירות השמדות כאשר אירע בימי היונים והכשדים ואדום הרשעה ובכל הדורות שהיו גוזרים עליהם לבטל המצות ואפשר כי מצד האונס יבטלו אותם הזהירם שיהיו מצויינים במצות כדי שלא יהיו עליהם חדשות כשיחזרו ויהיה להם טורח בעשייתם ולא מפני שהיו פטורים בח"ל הוא מזהיר עליהם אלא מהטעם שכתבתי. ובספרי מסיים בה הכי משל למלך שכעס על אשתו וטרפה לבית אביה אמר לה הוי מתקשטת בתכשיטים שכשתחזרי לא יהיו עליך חדשים כך אמר להם הקב"ה לישראל וכו' הוא שירמיה אומר הציבי לך ציונים וגו' וזו בשורה טובה לחזרה אגב האזהרה ופשוט הוא:

14 מגן אברהם אורח חיים סימן קפט ס"ק א

בשבת ור"ח יאמרו מגדול ישועות וגו' ובחול יאמ' מגדיל דחול"ם הוי מלך גדול וחיר"ק בלא יו"ד מלך קטן ועוד דמגדיל כתי' בתהלים ועדיין לא מלך דוד (אבודרה"כ"ה)

15 ברוך שאמר ד' רט"ו

והביאור בזה כי פסוק זה עם כל פרשה שלו בא במקרא שתי פעמים פעם בשמואל ב' כ"ב נ"א ופעם בתהלים י"ח נ"א ובשמואל ב' הנוסח מגדול ובתהלים מגדיל והנוסח הרגיל בכל יום הוא מגדיל כמו בתהלים ואחד המעתיקים רשם לו בצד הגליון להודעה בעלמא בשב' מגדול וכונתו היתה לומר כי בשמואל ב' הנוסח מגדול וכתב בקיצור בראשי תיבות בשב' כלומר בש"ב בשמואל ב' ואחד המעתיקים שאחריו טעה לקרוא המלה בשב' בשבת ומאז נתגלגל הטעות מהעתקה להעתקה ומשם לדפוס עד היום הזה אבל על האמת אין עכוב האמירה זו כה או כה בין בחול בין בשבת

16 הגדה באר מרים להר"ר מרגליות

להיא זיוא מגדיל בשבת מגדול כי בתהלים יח נא מגדיל ובשמואל ב' כב נא מגדול ושמעתי שהיה כתוב בש"ב ור"ל בשמואל ב' מגדול ובטעות פתרו בשב' בשבת אולם יעוין באבודרה"ם שכתב טעם להבדיל בין חול לשבת וע"ע בפ' ברהמ"ז למחר"ן שפירא מילתא בטעמא שבשבת יש לקרא הכתוב בנביאים ולא הכתוב בכתובים עיין שבת קטז

17 תלמוד בבלי מסכת שבת דף קטז/ב

ומפני מה אין קורין כו': אמר רב לא שנו אלא בזמן בית המדרש אבל שלא בזמן בית המדרש קורין ושמואל אמר אפילו שלא בזמן בית המדרש אין קורין איני והא נהרדעא אתריה דשמואל הוה ובנהרדעא פסקי סידרא בכתובים במנחתא דשבתא אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רב לא שנו אלא במקום בית המדרש אבל שלא במקום בית המדרש קורין ושמואל אמר בין במקום בית המדרש בין שלא במקום בית המדרש בזמן בית המדרש אין קורין שלא בזמן בית המדרש קורין ואודא שמואל לטעמיה דבנהרדעא פסקי סידרא דכתובים במנחתא דשבתא רב אשי אמר לעולם כדאמרן מעיקרא ושמואל כרבי נחמיה דתניא אף על פי שאמרו כתבי הקדש אין קורין בהן אבל שונין בהן ודורשין בהן נצרך לפסוק מביא ורואה בו אמר רבי נחמיה מפני מה אמרו כתבי הקדש אין קורין בהן כדי שיאמרו בכתבי הקדש אין קורין וכל שכן בשטרי הדיוטות:

18) https://en.wikipedia.org/wiki/Books_of_Samuel

1 and 2 Samuel were originally (and, in some Jewish bibles, still are) a single book, but the first Greek translation, called Septuagint and produced around the second century BC, divided it into two; this was adopted by the Latin translations used in the early Christian church of the West, and finally introduced into Jewish bibles around the early 16th century

19) חיזושי הרמב"ן מסכת קידושין דף לג עמוד ב

והוי יודע דהאי תנא הכי תני איזוהי מצות עשה שהזמן גרמא כגון סוכה ואיזוהי מצות עשה שלא הזמן גרמא כגון מזוזה, ותנא ושייר, במצות עשה שהזמן גרמא שייר תפילין דכתיב בהדיא דפטורות וא"נ סבר אין הזמן גרמא שייר ראייה, ובמצות עשה שאין הזמן גרמא שייר טובא מורא וכבוד בכורים וחלה כסוי הדם ראשית הגז מתנות ספירת העומר פריקה טעינה פדיון פטר חמור ורוב המצוות כן

20) שו"ת דברי מלכיאל חלק ג סימן ה

מ"ש כת"ר לתמוה על הרמב"ן בחידושו לקדושין דף ל"ד שחשב ספירת העומר בין מ"ע שאין הז"ג. יפה תמה. ופשוט יש שם ט"ס ושייך שם מקודם גבי מ"ע שהז"ג ע"ש. ועו"ל שהיה כתוב שם מת"ע. והוא ר"ת מתנות עניים. ונעשה ט"ס וכתב סה"ע. והמדפיס חשב שהוא ר"ת ספירת העומר. ועו"ל שהיה כתוב סה"ע. והוא ר"ת סדר העבודה. והיינו שהנשים חייבות בקרבנות. והמדפיס טעה וחשב שהוא ר"ת ספירת העומר והדפיס כן. וידוע לבקאים שט"ס כזה הוא מצוי.